

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevr. G. Verburg

Datum 2 januari 2010

Betreft Q-koorts: Commissie Vaarkamp-Ohl

Verslag van de tweede week ruiming: 27-30 december 2009

Commissie-Vaarkamp/Ohl, ingesteld door minister Verburg op 18 december 2009, om haar te informeren over de kwaliteit m.b.t. dierenwelzijn van de uitvoering van de ruiming in het kader van de Q-koorts-bestrijding.

Commissie Vaarkamp - Ohl

Prins Clauslaan 8
Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minInv.nl

Contactpersoon

Drs. L. Hoedemaker
Secretaris

T 070 378 52 58
M 06 520 770 70
F 070 378 63 36
L.Hoedemaker@rda.nl

Kopie aan

Directeur Generaal Ir. A.M.
Burger
Directeur VDC, Mr. A. Oppers

Excellentie,

Tijdens de tweede week heeft de commissie twee onaangekondigde inspecties verricht bij ruiming in verschillende delen van het land. Daarbij heeft de commissie zich in haar bezigheden strikt beperkt tot de bewaking van het dierenwelzijn tijdens de ruiming.

In de eerste week was gebleken dat de door de VWA samengestelde teams goed *gebrieft* worden en dat zij werken conform de afgesproken, doordachte protocollen. De aanwijzingen van de commissie zijn goed overgenomen, hetgeen ook merkbaar was in de tweede week. Het feit dat de eigen dierenarts voortdurend meewerkt met het VWA-team is opnieuw als groot pluspunt aangemerkt. Dit pluspunt wordt zowel psychologisch als technisch ervaren. De eigen dierenarts wordt door de diereigenaar beschouwd als vertrouwenspersoon die de dieren goed kent en de diereigenaar goed kan bijstaan.

Voor nieuwe leden van de VWA-teams blijft het zaak om goed te beseffen dat een groep van ca. 20 geiten die een injectie met een slaapmiddel krijgen voordat ze individueel geëuthanaseerd worden, eerst *als geheel* moet zijn gaan liggen en in slaap gevallen moet zijn alvorens iemand de dieren benaderen mag en bijvoorbeeld oornummers kan gaan aflezen. Geiten zijn kuddedieren en zolang zij in rust in een bekende groep verblijven, ondergaan ze geen zichtbare stress na de injectie met het slaapmiddel. Gaan er in dit stadium mensen door de groep lopen terwijl nog niet alle dieren slapen dan blijven de laatste dieren (hoewel al wel wankel) des te langer overeind. De neiging bestaat om deze laatste dieren een extra dosis slaapmiddel te geven, maar wachten is toch de beste remedie. De commissie wijst nog eens op dit punt, omdat vooral als het om grote aantallen dieren gaat, de neiging kan ontstaan om relatief snel door te werken. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat het gebruik van een relatief hoge dosis slaapmiddel helpt om het proces rustig en efficiënt te laten verlopen.

Leven
van het land,
geven
om natuur.

De commissie heeft wederom vastgesteld dat de werkers de dieren met respect en voorzichtigheid behandelen. Zo is er nagenoeg geen gemakker te horen tijdens het werk en nauwelijks vlucht- of angstgedrag bij de dieren te observeren.

Datum
2 januari 2010

De door de commissie waargenomen gang van zaken is (gegeven het vreselijke feit van de plicht tot ruimen) tevredenstellend op het terrein van het dierenwelzijn. Tot dusverre blijft de conclusie gerechtvaardigd dat de toegepaste manier van ruimen voor de dieren een minimale inbreuk is op hun welzijn. De combinatie: eerst anesthesie, dan euthanasie door een ervaren team van VWA-werkers met medewerking van de eigen dierenarts lijkt vanuit dierenwelzijnsoogpunt de manier van ruimen met de minste hinder voor de geiten.

Prof. Dr. HENK VAARKAMP
Prof. Dr. FRAUKE OHL